

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻԱ
Տարեկան . . 12 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 6 "

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
Տարեկան . . 14 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2,60 Տօլար
Վեցամսեայ 1,50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Ծրանոցման տո.դր
20 անդրիտ

ԵՐ ԼՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՏԻ

action du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Редакция
на ВѢСТНИКЪ
„Иравункъ“
ВАРНА

Դրոշիւնք եւ
չեմ տրոշիր

ԿԻՅՈՄ Բ. ԿԱՅՍՐԸ

ԹՈՒՐԻՔԻԱՆ

Երբ 1878-ին, Պիզմարք իշխանը թուրքալայէն խելով Պոսնան ու Հերցեգովինը Աւստրիոյ կը նուիրէր, նըպատակն էր ոչ այնչափ վարձատրել այս վերջինը Դրանդո-Գերմանական պատերազմին ժամանակ պահած չեղութեանը համար, այլ աւելի՝ նենգաւոր խաղ մը խաղալ Ռուսիոյ, որուն չէր ներքէր իր 1873 ի վճռողական միջամտութիւնը արգելելու համար գերմանական երկրորդ արշաւանք մը ի Դրանսա Թէեւ, այն ժամուն, ամբողջ Արեւելեան հարցը երկաթեայ դիւանագիւրքին աչքին «բոմբանական նոմքաւորի մը ոսկրները» չէր արժեք, սակայն եւ այնպէս կը նախատեսէր Պալքանեան թեւակղւոյ մէջ ծագելիք խառնակութիւնները, ու խնդայոյզ էր մտածելով որ այդ պատահականութեան միջոցին Ռուսիոյ դէմ կը յարուցանէր թուրքական երկու նահանգներու ստատուսովը զօրացած մրցակից մը: Բայց, որովհետեւ մարդ ամեն բանի չի կրնար մտածել, անոր միտքը չեկաւ այն թէ, երկու տէրութիւնները, թէեւ 1855էն ի վեր իրարու հանդէպ զգուշաւոր, կրնային այնպիսի մերձեցում մ'ունենալ, որ միաբան գործունէութեան մը յանգէր Մակեդոնիոյ մէջ:

Երբ Կիյոմ Բ. լիովին վերահասու եղաւ իր Վիեննայի հաւատարմ գաշնակցի քաղաքականութեան այս նոր ուղղութեանը, չտեսնելու զարկաւ այս բանը, բայց անկէ ի վեր իր Սուլթանին հետ ունեցած վարմունքին մը տերութեան այնպիսի դարձածք մը տուաւ, որ կը գերազանցէր ամեն ինչ որ ցայն վայր տեսնուած էր քրիստոնեայ վեհապետի մը եւ հաւատացելոց պիտին յարաբերութեանց մէջ:

Այն թուականէն սկսեալ կը տեսնենք անոր արտա-դիւանագիտական կերպով միջամտելը Օսմանեան կայսրութեան ներքին գործերուն: Նախ կ'զրադի տաճկական բանակին վերականգնութեամբ, փոխ տալով իր «եղբոր եւ բարեկամին» սպաներու խումբ մը, զոր ստուգիւ ընտրած չէր գերմանական բանակին միաջապարանքն, ապա, իր կամաց մէկ նշանին վրայ, Բուրքի գործարանը ձեռք զարկաւ նորոգելու Սուլթանի հրետանին մաշած կահուկազմածը, թէ արշաւաբանակին եւ թէ Վոսփորի ամրոցներուն: Նորա (կայսեր) հոգատարութեան չնորհիւն է որ այսօր Ապտիւլ-Համիտ տէր է ուրիշ ո եւ է տէրութեան մ'ունեցած թնդանօթներուն չափ կատարելագործեալ թնդանօթներուն, եւ արշաւի

պատրաստ, հրահանգեալ ու լաւ առաջնորդուած բանակի մը: Յունարթութեան պատերազմին ժամանակ, Կիյոմ բացէ ի բաց իր սիրելի բարեկամին կողմն կը բռնէ հակառակ Հայաստանի ջարդերուն եւ չնայելով իր ազգականութեանը Հելլենաց գահաժառանգին հետ: Թուրքաց յաղթանակը թնդանօթի մէջ իր (կայսեր) սպաներուն յաղթանակին է: Թնդանօթները որ յունական ամրութիւնները նուաճեցին գերմանական թնդանօթներ են:

Այդ վայրկեանէն սկսեալ գաղթականութեան բոլորովին նոր նախադանգ մը կը տեղաւորուի Կոստանդնուպոլսոյ մէջ: Գերմանացի սեղանաւորներ, ճարտարագէտներ, արհեստաւորներ կը հաստատուին անշուշտ՝ Երթուղ-Բէօզքի շուրջը, եւ այս վերջիններուն տնտեսական ծրագրերը ուղղութեան կառնուին վեհապետներուն ամենէն կասկածոտէն: Պաղատար երկաթուղին, այս էսպէս գերմանական գործը, առաջին վարձատրութիւնն է Կիյոմի որ, աչք տնկած է, թէեւ բաւական ժամանակ անցնելէ վերջը պիտի ըլլայ այս, Եվրոպայի հովտի միջամտութեան միջնակէ Պարսից ծոցը: Երբ վրայ կը հասնին Մակեդոնիոյ դէպքերը, կայսրը նախ եւ առաջ անտարբեր ըլլալ կը ձեւացնէ այս խնդրոյն մէջ: Իր կիսապաշտօնական մամուլը կը բաւականաւայ միջադրելով խոտովաւոր Պուլկարները որ չեն կրնար հանգալու կենալ, եւ մեղքնալով տաճկաց կործ զինուորները կոչվածուած անամօթ խմբակներէ (!):

Ռուսական հիւպատոս Ռոսթրովովքի սպանութեան ատիւլէ, Բոլոնի լրագրողը կը պնդէ որ բոլորն վիճարկանութիւն մը տեղի ունեցաւ հիւպատոսին ու սպանողին միջեւ, եւ թէ սպանութեան գրգռող կրնայ իրաւապէս վերագրուիլ ռուսական գործակալին:

«Բաց աստի, կաւեցունէ գերմանական թերթը, Համիլը՝ Սպանացի մէ, եւ որոնք որ զանոնք կը ճանչնան դիտեն թէ ինչ ատեման գիւրազգիւն են Սպանացիք եւ կրնան դիւրաւ խօսքերէն յարձակման անցնիլ: Որ եւ է կերպիւ, Ռուսիոյ կողմէն պահանջուած հատուցումը չափազանց խիստ է: Սա կարծիքը պիտի կազմենք որ նա օգտուեցաւ այս ատիւլէ իր զօրութիւնը ցոյց տալու: Ինչ որ ծայրայեղ վարձուք մ'է իր կողմանէ»:

Միեւնոյն ժամանակ կը տեսնենք Կիյոմի դիւանագէտներուն միջամտութիւնը ճարպիկ գաղտնապահութեամբ մը: Յունաստանի եւ Բ. Դրան միջեւ պարզ մերձեցումէ աւելի բան մը յառաջ բերելու համար: Արդիւնքը չունար, որովհետեւ քիչ ետքը գերմա-

նական մամուլին մէջ կը կարգանք հետեւեալ յօդուածիկը:

«Բ. Դուրը Մակեդոնիոյ կուսակալներուն հրամանները զրկեց որպէսզի ամեն կերպով պաշտպանեն յոյն հպատակները, եւ կըսուի թէ անոնց հրամայուած է նաեւ ի պահանջիլ հարկին յոյն գիւղացիներուն՝ զործակցութեանը գիմիլ ընդդէմ յղափոխական հրոսախմբուին: Եթէ այս յայտարարութիւնը ճիշտ է, եւս առաւել հաւանականութիւն կ'ստանայ այն զրոյցը որոյ համեմատ թուրք-յունական զանապետութիւն մը կ'ընդունու վրայ է»:

Բայց, երբ խզուեցութեանց երկայն ժամանակամիջոցէ մը ետքը, Աւստրիան եւ Ռուսիան իրօք միջամտել կը թուին, Գերմանիոյ կայսեր խաղը երեւան կելլէ, եւ շատ, իր կիսապաշտօնական լրագրաց միջոցաւ խորհուրդ կուտայ իր եղբոր եւ բարեկամին վերջնականապէս «յարջախել խայտառակը», իմա՝ Մակեդոնիոյ քրիստոնեայ բնակիչները»:

Միւս կողմանէ, Նասիօնալ-Ցայթունկ լրագրողը, կը ճգնի ցոյց տալ թուրք կատալարութեան որ հարկաւոր է իր բուն շահուն համար զօրեղապէս խափանել սպտամբութիւնը»:

«Եթէ Սուլթանը կը փափաքի պահել Մակեդոնիան, պէտք է հակիրցունէ մակեդոնական հրոսախմբներուն, եւ այս անվերպելի կերպով մը, Թուրքիոյ գերագանց զօրութիւնը, եւ այս վախճանին համար հարկ է վճռողական կոնքի մը ձեռնարկել: Եթե Թուրքիան յաջողի, գերմանական մարտիկաւորները պիտի սպաւորուին: Իսկ էրե յաջողի, իր անյաջողութիւնը պիտի կրնար բերել միջադրանքի հետեւի յոյն զինուորական անհաւատի մէջ, պաշտօնակի մը որ նպատակաւ չպիտի ըլլար, գերմանական ազդեցութեան տարածման օսմանեւս կայսրութեան մէջ»:

«Գերմանական ազդեցութեան տարածումը Օսմանեան կայսրութեան մէջ»:

չանկը ամրապէս անցնել թուրքական նահանգներուն մէջ:

Թող ջնջուին Հայերը, Պուլկարները եւ Սերպերը, միայն թէ գերմանական վարնոց ապրանքները տարածուին Սերպարի ափերը, Էստէնի Զուլարանները ընդունին կըրիկ քուրթական ուկրէն, եւ թերեւս հեռաւոր օր մը, ինչ որ իր մշտական մտածումն է, կ'եսար՝ եգէական ծովուն որ եւ է նաւահանգստի մը վրայ գերմանական զօրքին ծածանիլը տեսնելու գերագոյն գոհունակութիւնն ստանայ: Յայտնի է որ Կիյոմ կայսեր խելքը միտքը Միջերկրականի վրայ նաւահանգիստ քաղաք մ'ունենալ է, որ եւ է ձիւղալթար մը որ կարենան խարխիւ նետել իր մարտանաւերը, մօտիկ Փոքր Ասիոյ այն ափանց, որոց վրայ այնքան մերձցակիցներ աչք տնկած են: Ի հարկին պիտի բաւականաւոր տուեալական պարզ նաւահանգիստով մը իր վաճառահաւերուն համար, որոց թիւը, արգարեւ, զարմանալի կերպով աճած է:

Իր նպատակին հասնելու համար, Կիյոմ Բ. չինայեր իր համոզուած քրիստոնէի, նաեւ չիրաւարտ ուղղափառ աստուածաբանի զգացումներուն: Երբ կը կարծէ որ իր ծրագրերուն օգտակար պիտի ըլլայ, չքաշուի քրքիջ բարձրացունել Հոմի կայսրութեան լատինական խաչին ի չպէս նաեւ հաւատացելոց պիտի մանիկին: Պապը եւ Մահմաճէտ հաւատարապէս անոր սիրելին են, ամեն անգամ որ առաջինը պէտք եղածը քուէարկել տայ գերմանական խորհրդարանի ձախակողմեան կեդրոնին եւ երկրորդը՝ առանց քիթը բերանը ծռելու ստորապէս հանքերու կամ երկաթուղիներու շահաւէտ փոքրիկ արտօնութիւնները: Եւ ապա, եթէ Սուլթանը բարեհաճէր թոյլ չտալ որ շատ փոքր չճեղքեն քրիստոնեայ փոքրիկ տղոց, եւ շատ չլլկնն Մակեդոնացի ու Հայ մատաղատի ազդիկները կամ կրննրը, իր Սրբէի ափանց սիրելի եղբայրը ու բարեկամը, անշուշտ, չպիտի բարկանար, որովհետեւ ան ալ իր գիտ ժամին ունի: Գրեթէ ստոյգ է նաեւ որ գժազգ քրիստոնէից հանդէպ անգործածական բարեկամութեան մը մասին իր գոհունակութիւնը յայտնելու համար, Կիյոմ Բ. չպիտի թերանար ուղարկելու Երթուղ-Բէօզքի բընակչին հատ մը այն սիրունիկ յուշանձաններէն, նկարատեսար կամ սիկարակալ, որոս գիտէ գործածել այնչափ խելացի կերպով որչափ տնտեսագիտութեն:

ՀԱՆՐԻ-ՌԸՆՈՒ

ՄԻՒՌՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Արդէն հեռագրեցի սրբալոյս միւսոն-
օրհնութեան մասին եւ այժմ աւե-
լորդ չեմ համարում գէթ համառօտակի
նկարագրել այդ հոգեպարար հանգէսը :

Շաբաթ երեկոյան, օգոստոսի 23ին
միւսոնի կաթան գրուած էր աւագ
սեղանի բեմի վրայ եւ հաթայի կա-
փարիշի վրայ դրուած էր Ս. Էջմիա-
ծնի կաղապար կրող ճանաչաւոր խա-
չը : Երեկոյան ժամերգութեան ժա-
մանակ վեհափառ Հայրապետը միաբա-
նական ուխտի անդամներով շրջապա-
տուած հանգիստ իջնել Մայր Տոճար եւ
նախագահեց ժամերգութեանը խոսն
բազմութեան ներկայութեամբ :

Նոյն գիշերը, ժամը 9 ին հսկում կար
Ժողովուրդ արտասուէք էր թափում :
Կիրակի առաւօտեան ժամերգութե-
անը վաղ սկսուեց եւ վաղ վերջա-
ցաւ : Ժամը 9 ին ըստի եպիսկոպոս-
ները ժողովեցին վեհարան : Վանքի
բակը լըցուած էր անգին բազմու-
թեամբ որի մէջ աչքի են ընկնում մա-
նաւանդ կանայք իրենց մանր երեխա-
ներով : Պատարագը սկսուեց : Պատա-
րագին էր Սեղապետի եպիսկոպոս :

«Ողջոյն» ի ժամանակ բոլոր զանգակ-
ները սկսեցին զօղանշել : Վարդապետ-
ները շարէշար կանգնեցին վեհարանին
մեծ դռնից ըսկած մինչեւ տաճարի
դռու : Ասենի առաջ կաշիւած էին
խաչմուտիկները, խաչակիրները, ա-
պա բուռով արակիւր Մամբրէ եւ Յուսիկ
վարդապետները շապիկ հագած վեհա-
րանից դուրս եկաւ հանդիսաւոր թա-
բօրը առաջից գնում էին կարմա-
զգեստ յաթիրներն իրենց ասաններով
յետոյ զգեստաւորուած եպիսկոպոսնե-
րը երկվարդ, իրենց ձեռքին ունենա-
լով Ս. Գեղարդը, Ս. Լուսաւորչի աջը
եւ այլ սրբոց մատուցները, ծաղկանց
հիւթը բալասանը եւ հին միւսոնը :

Թափոր փակում էր Ս. Հայրապետը
ամպհովանու տակ զգեստաւորուած սպի
տակահոռ զգեստով կենաց փայտը
կրող խաչը ձեռքին : Նորին Ս. Օծու-
թեան առաջից չորս ճեմարականներ
շապիկ հագած տանում էին հայրա-
պետական քօղը, իսկ բուռվառակի-
ները խնկարկուծ էին : Վէհը խոչա-
կնքում էր աջ ու ձախ :

Թափորը մայր տաճար մտնելուց յետոյ
եպիսկոպոսները բարձրաձայն աւագ
սեղանը եւ շարուեցին աջ ու ձախ,
իսկ Ս. Հայրապետը բազմեց իւր ա-
թոռին վրայ, եւ սկսեց սրբալոյս
միւսոնի օրհնութիւնը : Պատշաճաւոր
աղօթքներ կարդացուեց յետոյ,
Նորին Ս. Օծութիւնը վերցրեց թագը
մօտեցաւ միւսոնի կաթային եւ ե-
պիսկոպոսներից առնելով ծաղկանց
հիւթը, բալասանը եւ հին միւսոնը
թափեց կաթային մէջ, որից յետոյ
խառնեց կենաց փայտի խաչով, Գե-
ղարդով Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի աջով :
Ծերունազարդ կաթողիկոսի եւ եպիս-
կոպոսների աչքերի մէջ նկատելի էին
արտասուքի կաթիլներ : Ժողովրդից
շատերը հեկեկում էին : Տեսարանը վե-
րին աստիճանի սրտաճմլիկ էր եւ հո-
գեպարար : Ս. Հայրապետը զողորմիւն
ձայնով վերջին աղօթքը կարդաց, ո-
րից յետոյ սրբալոյս միւսոնի կաթ-
ան համբուրելով եպիսկոպոսներն ի-
ջան խորան : Պատարագը շարունակ-
ուեց, իսկ վեհ. կաթողիկոսը դուրս
եկաւ տաճարից եւ անդադոյ կեցե-
նքի ուղեկցութեամբ նոյն կարգով
գարձաւ վեհարան :

Վեհարանի առաջ ուղեւորներ կար-
դացին մի տիկին եւ մի պարոն : Ս.
Հայրապետն ընդունեց ուղեւորները եւ
օրհնեց նրանց : Հին շորերով մի պա-

ռաւ կին հեկեկալով ընկաւ ծերունա-
զարդ Հայրապետի ոտները : Այս տե-
սարանը խիստ յուզեց ամենքին :
Կարգը պահպանուած էր զինուորով
եւ կազակներով :

ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆ

ԳԱՅԻՐԵԻ ՍԳԱՆԱԴԵՍԸ

Ողբացեալ Շահէն-Միսի եւ Գարեգին
Զիթճեանի յիշատակին սգահանգէս մը
սարքելու համար ընտրուած կարգ-
Մասնախումբս կը փութայ Զեղի զրկել
ներկայեալ որոշմագիրը խնդրելով որ
հաճիք զանոնք հրատարակել ազգօգուտ
թերթիւ մէջ :

Այս նահատակներուն ի պատիւ սար-
քուած սգահանգէսը տեղի ունեցաւ
օգոստ. ամսոյ 23ին՝ տղւոյ Յիւլիոս
թատրոնին մէջ, ներկայութեամբ 400ի
չափ ամեն դասակարգի եւ այլաբան
համոզումներով ազգայիններու :

Այս որոշմագիրը ուրեմն՝ արդիւնքն
է այն եղբակացութեան որուն յան-
գեցան ներկայները, ինչ որ մեծամաս-
նութեան ձայնով ընդունուեցաւ :

Սերէիք է մեզ յուսալ որ դուք ալ
Ժողովրդասիրաբար պիտի ձայնակցեք
այս որոշմագրերու արձագանքին,
վերջ մը դնելու համար այն եղբայրա-
պան դրութեան՝ որուն այնքան դա-
տապարտելիօրէն հետեւել կը ձգտին
մեր յեղափոխական այս կամ այն մար-
մինները ի վնաս մեր ազգային շահե-
րուն, աւելորդ է ըսել :

Մնամք յարգանք ի դիմաց կարգ-
Մասնախումբի

Վ. Ատենապետիկ Ստեփանայեան
Կ. Երզնկացեան Ծ. Շիշմանեան
25 օգոստ. 1903
ԳԱՀԻՐԷ

ՈՐՈՇՄԱՆԱԳԻՐ

ՎԵՐ. ՀԵՁ. ԿՈՒՍԱԿՑ. ԿԵԴՐՈՒՆԻՆ
ՈՒՂՂԵԱԼ

Նկատի ունենալով որ Հայ. Յեղ.
կուսակցութեանց վարչիները, փոխա-
նակ իրենց կոչման հետեւելով հայ
Ժողովուրդի ցաւերը դարձանելու, վեր-
ջերս սկսած են կուսակցական եւ անձ-
նական գծով հաշիւներով եղբայրա-
պանութեան գործել, հետեւաբար, Գա-
հրէի հայ հասարակութիւնը՝ ամսոյ 23ին՝
եղբայրապանութեան երկու զո-
հերու յիշատակին սարքուած սգահան-
գէսը լրանալու պահուն, մօտաւորա-
պէս 400ի չափ ձայնով, որոնց Զեղ
հաղորդել իւր զայրոյթը եւ սրտմոռ-
թիւնը՝ այլ հիմնովին ազգակործան
ընթացքի մասին եւ կուսայ ազգաբա-
րել նաեւ Զեղ թէ՛ տեղի ունեցած ոճ-
րագործութիւնը կիթ շարունակելի,
իւր միջոց անձնական կերքերու զո-
հացման, Գահրէի հայ հասարակու-
թիւնը՝ միանալով արտասահմանի ազ-
գայնոց հետ, ստիպուած պիտի ըլլայ
այդ պիտիւր ոճրագործութեանց ա-
ռաջը առնել, իւր յարմար դատած ե-
ղանակով :

Սգահանգէսի կարգ. մասնախումբ

Ա. Շիշմանեան Արեւիցի
Արսաշես Յ. Յովսէփեան
Յակոբ Քիւրճեան
Կ. Երզնկացեան
Ս. Օսապաշեան
Վ. Ճիզմանեան

ՈՐՈՇՄԱՆԱԳԻՐ

ՀԻՆ ՀԵՁ. ՍԱԳՈՒՆԻ-ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆՑ
ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՀԱՍՑԵՆՆ ՈՒՂՂԵԱԼ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ

Նկատի ունենալով որ Հայ. Յեղ.
կուսակցութեանց վարչիները՝ փոխա-
նակ իրենց կոչման հետեւելով հայ Ժո-
ղովրդին ցաւերը դարձանելու, վեր-
ջերս սկսած են կուսակցական եւ անձ-
նական գծով հետեւաբար, Գա-
հրէի հայ հասարակութիւնը՝ ամ-
սոյ 23ին՝ եղբայրապանութեան եր-
կու զոհերու յիշատակին սարքուած
սգահանգէսը լրանալու պահուն, մօ-
տաւորապէս 400ի չափ ձայնով, որո-
նց Զեղ հաղորդել իւր զայրոյթը եւ
սրտմոռութիւնը՝ Շահէն եւ Զիթճեանի
սպանութեանց մասին, որոց հիշմար-
նական է ձեզ, շատ մը որոշ փա-
տեռու վրայ յիշելու եւ կուսակցութիւն
զուր ձեզ արդարացիօք եղած ամբա-
տանութիւններու զէմ :

Գահրէի հայ հասարակութիւնը կու-
գայ նաեւ ձեզ ազգաբարձի որ, կիթ
երբէք շարունակուել ձեր կողմէն այդ
եղբայրապան ընթացքը իւր միջոց
անձնական կերքերու գոհացում առ-
լու, միանալով արտասահմանի բոլոր
հայ հասարակութեանց հետ, ստիպուած
պիտի ըլլայ այդ պիտիւր ոճրագործու-
թեանց առաջը առնել, իւր յարմար
դատած եղանակով :

Սգահանգէսի կարգ. մասնախումբ
(Նոյն ստորագրողներ)

Գահրէ, 23 օգոստ.

Յ. Գ. զրկուած են նաեւ Շարժումի,
Ջայն Հայրենեացի, Հայրենիքի, Ազատ
Բեմի եւ Փրեմիի :

ՀԱՐՑՈՒՄ ՍԸ

ՎՈՐՆԵՍԻ ԹԱՂ. ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻՆ

Տէր Սարգիս հօր Ռուսիոյ մէջ կա-
տարած հանգանակութեան տետրակի
քննութեան արդիւնքը ի՞նչ եղաւ ար-
դեօք : Այդ տետրակի մէջ ստորագր-
ուած դրամներու գումարը 4000 ռուպ-
լին կանցնէր, մինչդեռ Թաղ. Խոր-
հուրդը այդ գումարին միայն մէկ եր-
րորդ մասը ստացած ըլլալը յայտարա-
րեց. խոստանալով որ նուիրատունե-
րուն գրէ եւ ստուգէ թէ ո՞րք ճիշդ է,
Տէր Սարգիսին բաժը թէ տետրակին
մէջ տեսնուածը :

Անկէ ի վեր 6-7 ամիսներ անցած
ըլլալով, քննականապէս Թաղ. Խորհ-
րոյ քննութիւնը սւարտած պիտի ըլ-
լայ, ուստի իրաւունք ունենալ կը կար-
ծեմ հրապարակաւ հարցնելու թէ ո՞րք
ստու ելաւ, Տէր Սարգիսը թէ Ժա-
պաւնեալ տետրակը :

ՈՒՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Արեւելեան Մամուլ շաբաթաթերթը
կը գրէ .

Երուսաղէմէն անպակաս են մեզ
հասած գիրքերը՝ միշտ վանական
զեղծումները մատնանիշ ընող. այս
նամակներէն մին կը հաղորդէ մեզ
թէ կարգ մը վարդապետներ մօ-
տերս մտադիր են Ամեն. Տ. Յա-
րութիւն Ս. Պատրիարք Հօր հան-
րագիր մը մատուցանել, խնդրելով
որ ելմտից տեսնին և նորընտիր

լուսարարապետին սեփական գե-
տիններն ու տուններն՝ որոնք միջին
հաշուով 40-47 հազար ոսկի կար-
ծեն, ըստ վանական օւէնքի բո-
լորովին վանքին «վազըֆ» ըլլան՝
յետ մահուան Ս. Աթոռին մնալու
պայմանաւ : Միեւնոյն նամակին
մէջ կըսուի նաեւ թէ պերջերս
վանքին մէջ դրամով սենեակ ծա-
խելու ելեր են ոմանք՝ այսինչ
կամ այնինչ հարուստ վարդապե-
տին . չենք գիտեր թէ որուն
մալը որո՞ւ կը ծախեն :

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎՐ ԳԵՏԱԹԵՆԵԼԻ
Թաղ. Խորհրդոյ թախանձանքին
գրայ հաճութիւն յայտնեց Տ. Ա-
րիստակէս քահանայի այդ քաղա-
քի մէջ քահանայագործութեանը,
և Տ. Յակոբ քահանայ Պատաւոր-
եանի համար որոշեց ու աշտմ Սի-
լիսորէ պաշտօնավորել մինչեւ որ
Ռուսմանիոյ Պատր. Փրիւսիորդ
Սրբազանը իր պաշտօնավարը եր-
թայ ու այդ մասին տնօրինու-
թիւն մը ընէ :

ՈՒՈՒՄԱՆԻՈՅՆՈՐԸՆՈՒՐ Պատր.
Փրիւսիորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ.
Առաքունի ընդունած է խառն
Ժողովոյ իրեն յանձնած պաշտօնը :

Ուստի կը յուսացուի թէ քիչ
օրէն Ն. Սրբազանութիւնը Գոնս-
թանցա հասնի :

Երեւանցի մեծատուն Տ. Տիգրան
Աթրիկեան որոշիր է 20 հաւ մի.
աղաթեան դպրոցներ բանալ Ատր.
պատականի զինաղան կողմերը :
Ամէն տարի մէկ դպրոց պիտի
բացուի, բայց այս առաջին տա-
րին երկու, իւրաքանչիւր դպրոցի
համար տարեկան 500 ռուպլի պի-
տի ծախսուի :

ՈՒՈՒՄԱՆԻՈՅՆ Դեզ կը գրեն թէ
տեղւոյն ազգայնոց մեծամասնու-
թիւնը Տ. Ներսէս եպիսկ. Ողբ-
լանեանի Պուրկարահայոց Առաջ-
նորդ ընտրուելը կը բաղձայ, ո-
րովհետեւ, կըսեն, Տ. Վահան Վ.
Յակոբեան շողոքորթութիւնն մօ-
տեցող իր տարօրինակ հաճոյակա-
տարութեանը պատճառաւ Ժողո-
վուրդը պաղեցուցած է իրմէ :

ՈՒՈՒՄԱՆԻՈՅՆ Դեզ կը գրեն
նաեւ թէ տեղւոյն հայերը յառա-
ջիկայ կիրակի (վաղը) միթիւնկ պի-
տի ընեն Ռուսահայոց եկեղեցա-
կան կալուածներու գրուման զէմ
բողոքելու համար :

ԿՈՎԿԱՍԻ գրեթէ բոլոր քա-
ղաքներուն մէջ հոգեհանգիստ կը
կատարուի հանգուցեալ Տէր Մի-
քիսեղեկ սրբազանի համար :

Որպէրիւն՝ որ իւր աքորա-
վար իր անունով միայն սարսուռ
կաղերը, այսօր գաղթավար եղած
է շատ մը Հայերու որոնք կամ-
քովին հոն կերթան ընտանեօք
երկաթուղոյ շնորհիւ բնակութիւն
հաստատելու. թէեւ կրիման չը
յարմար ընեն :

ՅՈՅՆԵՐԸ

Սրեկքարտ հետեւեալը կը գրէ .
Յունաստան յայտնապէս Ասիոյ միա-
ցած է Եւրոպայի դէմ : Աթէնքի կա-
ռավարութեան եւ Սուլթանի միջեւ
պաշտօնական դաշնակցութեան մը զը-
լոյցը կրնայ սուտ ըլլալ , բայց ստոյգ
է որ Մակեդոնիական դուրս գտնուող
Յոյները սրտանց կը համակրին թուրքին :
Նահանգին մէջ , ուր Մակեդոնացիք
Մահմետական կեղեքուններէ չափա-
զանց կը տառապին , ըսելու ապահո-
վութիւնը ունինք թէ պարագան նոյնը
չէ . սակայն Սթէնքի ձայնը բացար-
ձակապէս ըմբոստացուցիչ է :

Մակեդոնիոյ ազատութիւնը իբր
«Յունական ազգային շահերու» դէմ ,
եւ զայն ձեռք բերելու համար օգնող
Պուլկարները՝ ցոյց կը տրուին իբր
«գայլեր» եւ «աւազակներ» զորս հը-
րացանի բռնել պտտականութիւն է :
Յոյները , կը կարծենք , պիտի տեսնեն
որ իրենց «ազգային շահերը» չպիտի
յառաջացած ըլլան Բրիտանական կար-
ծիքը օտարացնելով որ , առանց պա-
ղատելու որ Յունական զաղապարը
իր ուղղութիւնը փոխէ , կը հաստատէ
թէ , անոր , թրքական դաշնակցու-
թեան մը միջոցաւ , իրականացողը
բոլորովին վնասակար պիտի ըլլայ :

Եթէ Աթէնք թուրք պիտի ըլլայ
համակրութեամբ , Սթէնք ո՛չ կրնայ
ոչ ալ իր հողերուն վրայ ուրիշ ո եւ է
յաւելում ընելու բարոյական իրա-
ւունք ունի :

Մենք տարբերով Յունաստանի կը-
ռիւը մղեցինք անյողողօք , բայց ոչ
այն նկատումով որ նա ինքզինք թրք-
ական դերի խառնութեան տակ գնէ :

Պառն տիէթուրնէլ ար Բոնիման հե-
տեւեալ նամակը ուղղած է Էյփօթեիին .
«Պ. Անաթոլ Լըրուա-Պօլիթօ-ի Էո-
րօթեիին միջոցաւ հրատարակած վսեմ
յօդագրոյ պարունակած զաղապարնե-
րուն նկատմամբ կը փափաքեմ իմ բա-
ցարձակ համակրութիւնս յայտնել :
«Շատ յաճախ կը մոռցուի որ 1821-ի
Յոյները ջերմապաշտ սիրտը չանցան ,

ամեն բանէ առաջ , որովհետեւ անոնք
ազատութեան համար կը պատրազ-
մէին , Ստոյգ է որ անոնց ապստամ-
բութիւնը ազգային էր , բայց անոր ա-
ռաջ բերած համակրութիւնը , թրքա-
կան եպիսկոպի կեղեքուններուն պատ-
ճառաւ , շատ աւելի զօրաւոր էր : Ահա
թէ ինչու համար մենք այդ հիմնալի
ապստամբութիւնը անուանեցինք Նա-
կաթութեան պատերազմ , եւ այդ ան-
ունն տակ մենք կը սորվեցնենք մեր
զաւակները յարգել եւ զայն նկատել
իր սուրբ պատերազմ մը : Աշխարհա-
կալութեան կրքին հետ ո եւ է կա-
պակցութիւն չունի ան : Գիտնական
դէպք , մենք , որ միշտ ուրախու-
թեամբ պաշտպանուած ենք ազատու-
թեան համար պատերազմող Յոյները ,
կը մերթիւնք հետեւիլ կամ նոյն իսկ
ծանօթանալ իրենցմէ անոնց՝ որոնք կը
յանդգնին ինքզինքնին իրենց հին կե-
ղեքններուն մեղաւորեցնելը ընել :

ԹԱՅՄՁ

ՆԱԿԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Տէր Խմբագիր ,

Կը խնդրեմ որ ձեր թերթին մէջ
հրատարակէք թէ , սկզբունքի եւ
պատուի կարգ մը քննութիւնի պատ-
ճառերով , ստիպուած եմ ալ բաժ-
նուի օգոստոս 29էն ի վեր , Բուսնու-
քի մէջ Հայաստան լրագրի հրատա-
րակելու համար Տ. Ճգնաւորեանի հետ
ունեցած ընկերակցութեան :

Բաժանումը իմ ազատ կամքովս ըլ-
լալուն համար , Հայաստան , որ բա-
ցարձակապէս համահաւասար իրա-
ւունքներով մեր երկուքին սեփակա-
նութիւնն էր , կը դառնայ կրկնալ
ասկէ անդին Տ. Ճգնաւորեանի ոսկա-
գանութիւնը :

Ընկերակցութիւնը լուծուած ըլլա-
լով , Տ. Ճգնաւորեանի ու իմ մէջս
եղած հաշուադրութեանէ ետք , թեր-
թին այս ու այն անձնաւորութեանց
1200-1400 ֆր. ի չափ ունեցած պար-
տքին վճարումն ալ Տ. Ճգնաւորեանի
կը վիճակի , ինչպէս համաձայնու-
թիւն գոյացուցած ենք :

Տ. Էրնստեան

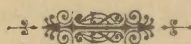
ԹԻԱՊԱՐՏ ՌԵՊՈՐՏԵՐՈՒՆ

Պուլկարահայ կարեւոր քաղաքները
գտնուող մեր գործակալներուն արդէն
զրկած ենք պէտք եղած քանակու-
թեամբ ԹԻԱՊԱՐՏԻ Բ. հատորէն . նոյն-
պէս զրկած ենք Գահիրէ , Ալեքսան-
դրիոյ եւ Փոնթափոնի : Ուստի ստա-
նալու համար պէտք է զիմել , բացի
Իրաւունքի խմբագրութենէն հետեւեալ
անձներուն :

Ռուսչուգ , Տ. Սարգիս Մանուկեան
Ֆիլիպէ , » Գրիգոր Թիւթիւնեան
Սօֆիա , » Առատուր Մկրտչեան
Պուլկար , » Արաւշէս Հարեւնց
Սիւնդրէ , » Արթուր Սարգիսեան
Շուշուա , » Ասլան Տօնիկեան
Փոնթափոն , » Սիսակ Մէլիքեան
Գահիրէ , » Կարապետ Էրզնկացեան
Ալեքսանդր , » Ստեփան Մազմանեան
Նաեւ քանի մը օրէն մեր շրջուն
գործակալին միջոցաւ պէտք եղած
քանակութեամբ ԹԻԱՊԱՐՏԻ Բ. հա-
տորը պիտի ստանան

Կալաց , Տ. Դեմոք քնն. Փափագեան
» » Գրիգոր Յակոբեան
Սուլիսա , » Արփիար Մարգարեան
Պուլկար , » Օնիկ Փափագեան
» » Յ. Պիպէրեան
Պարիս , » Ստեփան քնն. Կիւրիւեան

Իսկ Ամերիկայի մեր յարգող գործա-
կալներէն ու բարեկամներէն ներողու-
թիւն կը խնդրեմ իրենց ապագան
քին մինչեւ ցարդ ուշացած ըլլալուն
համար : Այս յապաղման պատճառն է
բաժնի ծախքին սարապայման ծան-
րութիւնը (նոյնին 50 սանդղով) եւ
տեղւոյ շոգեմաշին գործակալու-
թեանց ուղղակի Ամերիկայի համար
ստուակ չընդունելը : Ուստի ստիպ-
ուած ենք գրեթէ ծանօթ ճամբորդի
մը միջոցաւ զրկել որ քանի մը օրէն
յետոյ հոսկէ ճամբայ պիտի ելնէ :

ԹԱՏՐՈՆԱ ՎԱԼԵՏԻՆԵՆԻԷ՝

ՆԱՏԷԺՏԱ Հայ դերասանական
խումբը այս շաբաթ պիշեր պիտի
ներկայացնէ ԵՐԿՈՒ ՀՈՎՈՒՆԻ
ՔՈՅՐԵՐԸ տնուն խիստ զուար-
ճալի երեք արտօրուած տրամ.գօ-
մէտին , որուն մէջ հաճի Յակոբ
պիտի ստանձնէ սիրահար գօմիկի
դժուարին դերը : Նոյնպէս օրդ.
Վ. Թիւթիւնի եւ Օրդ. Օկայի կող-
մէն երգեր եւ պարեր , պ. Տրակա-
նօֆի կողմէն մօրմուտուրի փոր-
ձեր . իսկ կիւրակէ երեկոյ , ԴԱ-
ՏԱՊԱՐՏԵԱՆ ԱՆՄԵՂԸ անուն
հրեք արար թատերախաղը :

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ կամ ՄՐՍՈՒՋ ՀԱՅ-
ԿԱԿԱՆ : Այս երգարանը Բ. ուղիւ
տպագրուելով աւելի ճոխացած տ. բա-
րեփոխուած է , եւ հակառակ դոյն
աժանութեանը կը պարունակէ սգ-
գային հին եւ նոր խիստ շատ հր
գեր :

ՆԷՏԱ կամ ՄԱՄԻՍ ՊԱՏՄԱՐԸ ,
Պուլկարիոյ ազատութեան , ուսալ
Պուլկար գիւղացիին Թ. արքերէ կը-
րած տառապանքները ու անոնց նիստ
ու կացը կը պատկերացնէ : Շատ հե-
տաքերական :

Գին 50 ՍԱՆԹ.
ՀԱՅԵՆԻՔԻ ԶՈՂՆԵՐ , Պատկեր մը
Տաճկահայաստանի իրական կեանքէն ,
գրեց Դ. Նահապետեան :

Զեղչեալ Գին 1 ՅԱ.
ԹԻԱՊԱՐՏ Ա. հատոր (162 երես) 1 Ֆր.
ԹԻԱՊԱՐՏ Բ. հատոր (432 երես) 2 Ֆր.

Այս գիրքերը տառաւորաւ համար
պէտք է զիմել Իրաւունքի խմբագրու-
թեան , բաժնի ծախքը 10ակն
սանդղով միատեղ զրկելով . իսկ գիր-
քերու արժէքին համար , կթէ ուրիշ
գիրքութիւններ պակսի , կչնդունուի
նամակագրով 10 զԳՂՂ :

ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ 1877-Ի

ՌՈՒՍՕ-ԹՈՒՐԿ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ

(ԹԱՐԳ. Թ. Պ. ՆՈՐԱՆԻ ՔԱՅՄԱԻ ԹԱՊԱՏՈՒԹԵԱՆ)

Նոյեմբերի առաջին երեք օրերը թուրքերը յառ-
կացուցին Էրզրումի եւ Տէփէ-Պօլսնի ամրութիւն-
ները զօրացնելու , վերջին տեղացած թանձր ձիւնը
Օլթիէն յառաջնադարումը այնքան դժուարացուց
որ Մուխթար փաշա Սրտահանի բանակը իր ձախա-
կողմը դարձնել անկարելի նկատեց , ինք սակայն
պզտիկ ջոկատ մը կիւրծի-Պօղազ խրկեց եւ Ֆէյզի
փաշայի թելադրութեամբ Եփրատի ընթացքը թուս-
բերով արգիլուեցաւ մինչեւ Էրզրումի հիւսիսային
կողմը , ինչպէս որ ամբողջ հովիտը մի մեծ ձախի-
ճի փոխուեցաւ : Նոյեմբեր 4ի առտուն Հայման (որու
զօրավար) Գուրուճուգէն յառաջացաւ , Մուխթարը
իր զօրաւոր դիրքէն դուրս հանելու զխառնու-
թեամբ :

Յունիս 25ին Զիւլիին մէջ իրեն տրուած դասն ,
եւ այս պատերազմի միջոցին իր շատ մը վնասն-
նօրէն ճակատէն մղած յարձակումները յետո մղու-
մէն օգտուելով՝ Հայման վերապէս համոզուեցաւ որ
փախուչաւոր հրազեններով եւ սլաքներով պաշա-
պանուած դիրքի մը տիրանալու համար , ինք պէտք
է զօրաւոր կողմնակի շարժում մը փորձէ , կամ ուղղ-
մապիտորէն դուրս հանէ թուրքերը իրենց ամուր
գիրքերէն : Առաւել քան հաւանական է որ ասիկայ
իրեն թելադրուած էր Տէր-Ղուկասօֆի կողմէ , որ

պատերազմի սկիզբէն ի վեր ցոյց տուած ինքզինք
իր կատարեալ տէր ռազմագիտական արուեստին .
արդարեւ , այս զօրավարէն աւելի զօրք գործածելու
կարող կենդանի զօրավարներ չառ քիչ կան : Հայ-
ման այս առթիւ վճռեց դարձուած շարժում մը եւ
խորամանկութիւն մը փորձել , եւ նոյն 3ի պիշերը
Էրզրումի ճամբով դէպի Պարսազ զրկեց ուժով զօ-
րաբաժին մը դէպի Նապի-Գէոյ : Աստուծոյ հրահա-
ստացած էին , դէպի թրքական դիրքը առաջնորդող
երկու կողմնակի ուղիներու վրայ գտնուող բազ-
մաթիւ հեղեղանքներուն մէջ տեսութենէ ծածկել
ինքզինքնին :

Մուխթարի զօրքերը երեք մասերու բաժնուած
էին : Այլ , Թուրքազ գիւղի բարձրավանդակը կը
գրաւէր Ֆէյզի փաշայի հրամանատարութեան տակ ,
Դիրքը զօրաւոր կերպով ամրացուած էր երկու կամ
աւելի բերդակներով , Կեղոնը նոյնինքն Մուխթար
փաշայի հրամանատարութեան տակ էր , մինչ ձախա-
կողմնային զօրաբաժինը զօրավար Մէհմէտ (*) փաշայի
հրամանատարութեան տակ , շրջակայ բոլոր գիրքե-
րուն վրայ իշխող եւ թրքական ամբողջ ճակատը
ներկայացնող տափարակ գազաթով կռնածու բլուր
մը կը գրաւէր : Դիրքին բանակին այս էր եւ Հայ-
ման ուժով զօրաբաժին մը զրկեց զայն գրաւել ջա-
նալու համար : Վնասն Բրուսիացիին յաջողեցաւ եւ
մղել աւս բոլոր յարձակումները . բայց դէպի կէսօր
խիստ ծանր կորուստներու պատճառաւ ստիպուեցաւ
ընդհանուր հրամանատարէն օգնութիւն խնդրելու :

Մուխթար փաշա , վտանգը նշմարելով , երեք գու-
մարակ եւ երկու մարդկոց անջատելով իր ձախը

զօրացուց : Մէհմէտ այս գումարտակներէն երկուքը
բլուրին գազաթը գետեղեց եւ միւս մարդկոցին հետ
թնդանօթները քիչ մը առաջ տարաւ դէպի ձախը
քիչ մը բարձրէկ գետնի վրայ , այսպէս կատարե-
լապէս կարենալով ռաւակոծել ռոտական յարձակող
զուտները : Այս շարժումները մինչեւ հոս յաջողած
ըլլալ կերեւին այնպէս որ ռուս զօրավարը , Մէհ-
մէտ փաշայի դիրքը գրաւելու գաղափարը ամբող-
ջովին թողուց եւ իր բանակը ետ քաշուեցաւ ռուս
հանելու սահմանէն դուրս :

Յաջողութիւնը թուրքերուն համար ապահով կե-
րեւէր , ալ աւելի իբր , կէս օրէն վերջ ժամը 2ի ա-
տնները , պարսկական ճամբէն հեծնալ ուժով զօ-
րաբաժին մը ուղղակի իրենց խրամները կը յառա-
ջանար : Այս բաղադրանքի հեծնալները եւ մղելու
համար , Մուխթար անմիջապէս , ձիւրու լծուած
հրետանիներու երկու մարդկոցներով պաշտպանուած
հետեւանքներու զօրաբաժին մը զրկեց անոնց դէմ :
Թուրքերը բարձրաձայն ցնցուցիկներով իրենց խրա-
մաներէն դուրս կը ցատկէին եւ բլուրէն դէպիվար
նկուտեցան մերթ կանգ առնելով ռուս հեծելազօրաց
մէջ հեծածիք հրետանիներ արձակելու համար : Ա-
ստեղծ ունեք իրենց ձիւրէն վար իշան եւ թուրք
հետեւանքներու յառաջացող մը արգիլելու համար խիստ
հրացանաձուլութեան մը սկսանալ Մուխթար զրկեց ալ
աւելի զաւանդ առաջնորդեց . որովհետեւ գաղափարը
այժմ սկսան նահանջել եւ թուրքերը սկսան զիրենք
հալածել մեծ աճապարանքով :

(Շարունակելի)

(*) Մագնուով Բրուսիացի :

Ի Խ Թ Ա Ր

Էլան կազմեթ աշտէլինի
էօտէմէ-իշ օլան միւրիւթլու ա-
պօնէլէրիմիզ սէնէի հալիէնին տօ-
գուզընէր ալընտա պուլընտըղըմը-
ղը տէր խաթըր իտէրէք, պիւա
թէէլիւր պօրճուրընէ էօտէմէլի-
տիրլէր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

«Մալիւմաթ» նամ թիւը կա-
զէթաւընէ պէյանը իւզրէ կէմէկ-
տէն (Անատօլու) 100 ռուս կէնէլէր
Սուլթանա պիր թէլէկրաֆ վե-
րուպ իսլամար կիպի սիւքի առ-
քէրիէն կիրմէք վէ Ռուսէլի օր-
տուսընա տախիլ օլմագ արզուսըն-
տա պուլունտըղլարընէ արզլէ, պու-
խուսուստա Սուլթանտան միւստա-
տէ իսթէմիշլէր: Սուլթան Ռուս
կէնէլէրին արզուլարը մուճիպ գա-
պուլ օլընմալարը էմր ու իրատէ
իթմիշ օլմաղլէ զիքր օլընան 100 քիշի
Ռուսէլի թիւը օրտուսընա կիրմէք
իշին եօլա չըգմըշլար:

— Սթանպօլտան վէրիլէն պիր
թէլէկրաֆա պինաէն 80 քիշիլիք
պիր պուկար չէթէսի Գրաթօփօյա
եագըն Բէրէնիլիքատա կէշէն ճուճա
կիւնիւ պիր պէօլիւք ասքէրլէ վու-
րուշտըգտան սօնրա գաշմայա մէճ-
պուր օլմուշ տըր: Գօմիթալար-
տան իքի քիշի էօլմիշ:

— Աթանու Քալիսըն Սէլանիք-
տէն ալտըղը թէլէկրաֆա կէօրէ,
Սէլանիքէ կիրմէքտէ օլան պիր
թապուր թիւը ասքէրի Բուսու-
տա տուրան ասըլարտան գըրըմըշ:

— Մըսըր խըտիվի սեպտ. 2 տէ
Սթանպօլտա եէթիւմիշ վէ եէմէք-
տէն սօնրա Սուլթանըն հուզուրը-
նա գապուլ օլընմըշ:

— Եէնիտէն Գօմիթալարըն տի-
նամիթլէ թախիլպաթտա պուլուն-
նաճաղարընա տալիր շայեաթ
զուհուրա կէլմիշ ֆագաթ պու-
շայեաթընէսասըղ կէօրիւտիկի
Սթանպօլտան պա թէլէկրաֆ
պիւտիւրմիշ տիր:

— Սօն կիւնէլ տէ Սթանպօլտա
վէ Մաքէթոնիտա բէք չօգ պուլ
կարաշըն տէրտէսթլէ թէվգըֆ
իտիւտիլէրի հալմատիսաթը թէ-
լէկրաֆիէտէն տիր:

— Սեպ. 1 տէ 3 քիշի ֆրանսըղ
սէֆարէթլանէսինէ եագըն պու-
լընան կազ եօլընը պօզմայա չալըշ-
մըշլար:

Երուսաղեմէ եագըն պուլընան
Ռուս մանասթըրընա իսլամար հիւ-
ճուս իտուպ պիւթիւն բահիպլէրի
գաթլ իթմիշ օլտըղլարընէ պազը
կազէթալար եագմըշլար տըր:

ՏՍԽԻԼԻԷ

Չէթէլէրին կէշմէսինի մէնն իթ-
մէք իշինն ըտիֆլէրին պիր գըս
մընը թօրլանուպ սինօրա սէվք
իտիլէճէք տիր:

— Վիւքէլա ըէյիսի Մ. Բէթ-
րու՝ Բարիս, Բէթրուպուրկ վէ
վիէննա աճէնթլէրինէ կէօնտէր-
միշ օլտըղը սօն պէյաննամէլէր իլէ:
Թիւրքիանըն հարպ հազըրլըրըն-
տա պուլընտըղընա պէօյիւք տէվ-
լէթլէրին տըգգաթլարընէ տա-
վէթ իթմիշ, վէ պու թէտ-
պիրաթըն սէմէրէսի՝ սինօր իւզէ-
րինտէ ուրկունսըղըղլար վէ Մաքէ-
թոնիա վէ Էտիրնէ վիւայէթլէ-
րինտէ գըրկընլարը արթըրմագ օ-
լաճաղընը իսլամար իթմիշ տիր:

Մ. Բէթրուպ պէյաննամէսինտէ
շուսու տախիլ իսլամար իթմիշ տիր-
քի՝ էկէր Թուրքիանըն խասիմանէ
պիրմագսէտի օլմաթըղընա տալիր
թէմիւաթ կէօսթէրլմէղ իսէ:
Պուկարիա տախիլ իթմիշ տիր
թէտպիրլէրի էլէ ալմաղա մէճպուր
օլաճագ:

— Բէտիֆլէր էլպիսէ վէ սայիր
լէվազիմաթը ըսհիլէրինի թէտա-
րիք իթմէք, վէ էմր օլընտըղը
թաղաթիւտէ միւտտէթի գալիլէ
գարֆընտա թապուրլարընտա հա-
զըր պուլունմագ իշին իսլամի-
նամէլէր գապուլ իթտիլէր:

— Պալատէ իշար իթտիլիմիզ
նօթայա գուվվէթ վէրմէք մագսէ-
տի իլէ Պուկար հիւքիւմէթի
60,000 ըտիֆ թօրլամագ իշին
հէր գաշմայա էմիրլէր վէրմիշ օ-
լուպ, հազըր օրտու իլէ պէրապէր
մէճմուր 100,000 ասքէր թօրլան-
մըշ օլաճագ ըտը, Ֆագաթ Սօֆի-
ատաքի էճնէպի գօնսօլսլար
վիւքէլա ըէյիսինէ կիտուպ, Թիւր-
քիանըն մուհարէպէյէ հազըրլան-
մասընա վէ գըրկընլարա մէյտան
վէրլմէյէլէկիւնի տէվլէթլէր թա-
րաֆընտան վատ իտէրէք, Պուլ-
կարիանըն տախիլ ասքէր թօրլամա-
յա իթմիշ տիր օլմաթըղընէ պէ-
յան իթմիշլէր:

Գօնսօլսլարըն պու թէմիւնի իւ-
զէրինէ ըտիֆլէրին հազըրլանմագ
իշին վէրլմիշ օլան էմիրլէր կէ-
րի ալընմըշ տըր:

— Պուկարիայա էհալիսի մու-
հարէպէյէ հազըր վէ արզաթէշ
իքէն, հիւքիւմէթին թէրէտիւտ
իթմէսի վէ տիկէր թարաֆտան
Էտիրնէ վիւայէթլինտէ գըրկընլար-
տան գաշմըշ օլան աիլէրինն էէ-
ֆալէթինի կէօրիւպ հիւքի մէթին
ճէսարէթսիլիկիւնի թալիպ իթ-
մէքտէ տիր:

— Էտիրնէ վիւայէթլինտէ աիւ-
րէն վուգու պուլան գըրկընլարտան
ճանլարընէ գուրթարմըշ օլուպտէ,
քէնտիլէրինի Պուկարիա սինօ-
րընտան իշէրի աթմըշ օլան պիր
թաղըմ պուկար գատընլար տաղ-
տան տաղա աշարագ, պիքէս վէ
պիւպայէ էվլէթի կիւն շէհրիմիզէ
վաթըր օլտուլար: Հագիգի էօլիւմ-
տէն գաշմըշ օլան պու սէֆիլէր

տիւշար օլտըղլարը ֆէլագէթ վէ
տէհէլէթի ահ ու ֆիլիպսինէ աիւա-
տուպ, էյան թիւըք մէղայիմի ալ-
թընտա պուլընան խրիսթիանլար
վէ պա խուսուս պուկար քէօյիւ-
լէր իշինն եարտըմ իսթէմէքտէ,
վէ Պուկարիատաքի գարտաշլա-
իւնըն պի ֆիլիպսի գալմալարըն
թալիպ իթմէքտէ տիրլէր:

Ր Ո Ւ Ս Ի Ա

Բէթէսպուրկ 14 սեպտ.
Թիֆլիստէ նէշր օլընան կալիպա
նամ կազէթա աթիտէքի հալմատի-
սի նէշր իթտիլ:

«Պէօյիւք քիլիսէտէ 200 քիշի-
տէն զիյատէ էհալի թէճէմմիւ օլըն-
տը: Քիլիսէտէն տաղըմագ սըրա-
սընտա էհալիյէ էրմէնէճէ իւնն-
նամէլէր թէվլիլ օլընտը: Էհսլի
թաշլարլէ Բօլիսիւնըն իւզէնիլէ
հիւճուս իթտիլ:

«Բօլիսլէր վէ նիւմայիշճիլէր ըէ
վօլլէր իսթիմալ իթտիլէր:

«Պիր շախս աղըրճա եօրէլէն-
տի: Բօլիսլէրտէն տախիլ եարէլէնէն
լէր վար տըր:»

— Էօռօքէնն թիֆլիստէն շու-
թէլէկրաֆը ալմըշ տըր:

«Մ. տը Բէլվէ կաթ ողիկոսա
ճէվապ վէրուպ, Չարըն իւքազընա
տէրհալ իթաթ իթմէղ իտէ վէ-
լիսի նէթիլէլէր հասըր օլաճաղընը
իսլամար իթմիշ:

«Կաթ ողիկոս թէլէկրաֆիլէ ճէ
վապ վէրմիշ քի՝ քէնտիսի վի պիւ-
թին Միսրաֆուլիւն շուս եէնի
թալիմաթը գապուլ իթմէքտէն
իսէ՝ իսթիֆալարըն վէրմէք տահա
միւրատճահ ատտ իտէրլէր:

«Բէվայէթէ կէօրէ վիւքէլա մէճ-
լիսինտէ պու պապտէ շէտիտ միւ-
ճատէլէլէր օլմուշ տըր: Մէղքէր
թալիմաթա մուխաթիլ օլանլար է-
կէր հիւքիւմէթ շուս հագսըղ վէ
եագընըգսըղ իթտաթընտ ըարտը
իտէճէք օլուր իսէ իսթիֆալարընը
վէրմէկէ եիւզ կէօսթէրմիշլէր:

Մ Ի Թ Է Ն Է Վ Վ Ի Թ Է

Արիմաստա պիլէտիլէ ինթիլա-
պաթը իշինն էհալի պէյինտէ ֆէվ-
գէլատէ իսթիլալ զուհուր իթմիշ
տիր: Սեպտ. 1 ազաճը շէտիտ
նիւմայիշաթ վուգու պուլուպ 14
քիշի էօլմիշ վէ եարէլէնմիշ տիր-
լէր:

— Իրաշիլա գրալը վէ գրալիցա-
սը խարիճիէ նագըրը իլէ պէրա-
պէր հսկա. 14 տէ Բարիլէ եէթի-
շէճէլէր վէ 18 է գատար օրատտ
գալաճագլար:

— Պիր նագլիլէ վարտը Ուէնդ
անթօնիտտա պաթտը. եօլմըլար
գուրթուլտըր գաթիտան թէլէթի
նէֆա իթտիլ:

— Ալման վէ Ռուս տէվլէթլէրի
պէյինտէ թիճարէթ ահտնամէսի
թանգիմ իթմէք իշին օլընան միւ-
զէքէրէլէր սէմէրէսիլ գալմըշ տըր:
Քէօլմիլէ Չայրուսիկ միւզէքէր-
լէրին էլան տէվաթ իթմէքտէ օլտը-
ղընը եագմաղլէ պէրապէր իքի

տէվլէթ պէյինտէ էֆրեարճա բէք
պէօյիւք ֆարգլար օլտըղընը իթի-
րաֆ իտէյօր, հէր իքի տէօվլէթին
ահտնամէի թանգիմէ արզուքէշ
պուլընտըղլարընէ պէյանլէ նո-
յեմբեր ալընտա Պէրլինտէ իճրա
օլընաճագ միւզէքէրէլէրլէ իթի-
ֆագ հասըր օլաճաղը գանն իտէ-
յօր:

— Կէլէն հաթթա վիլէնտա
թէճէմմիւ օլընան սուլհը ումուսի
Գօնֆէրանը պիր չօգ գարալար
վէրմիշ տիր: Ինկիլիկ մուրախա-
լարըն թէլիլիֆի իւզրէ պէօյիւք
տէվլէթլէրտէն միւթէլէլէր պիր
գօնֆէրանլէ թէրքի սիւահ մէսէ-
լէսինի հալլ իթմէք իշինն միւզէ-
քէրէ իճրա օլընտը: Պիր իթալի-
ալը մուրախա պիւթիւն Էփրոս
տէվլէթլէրին թէտրիճլէ թէրքի
սիւահ իթմէլէրին թէլիլի իթտիլ:
Տէվլէթլէր պէյինտէ ճարի օլան
մէսէլէլէրին հալլը իշինն էլիլէր-
տէն միւրէքէպ պիր գօնֆէրանս
թէճէմմիւ իթմէք պապընտա Ռու-
մէն մուրախալարըն թէլիլիֆի
տախիլ գապուլ օլընտը:

Սուլհը ումուսի գօնֆէրանսը
1904 տէ Մ. Ամերիկանըն Սէն. Լուի
շէհրինտէ թօրլանմագ տըր:

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

Պուլկարէլէ--ՀԱՅԵՐԷՆ--ՏԱՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՕՐԻՆԵՑ

ԱՍՍԱՏՈՒՐ ՄԱՐՏԻՉԵԱՆ

— ԳՐԱՅԻՆ —

Հրատարակուած են առաջին 14
պրակները եւ մնացեալին տպա-
գրութիւնը մեծ փութով յառաջ կը
տարուի:

Բաժանորդագրութիւնը զեռ կը
շարունակուի:

Բաժանորդագրիւն է 5 ֆր. կամ իսկ
ճամբու ծախքը մեր վրայ:

Փափաքողք բաժանորդագրուելու
համար զիմելու են Մասնախումբիս
գանձապահին հետեւեալ հասցեով՝

Տ. Մարտիոս Յակոբեան—Սօֆիա

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՆԵՆԵՐ

Չէթօթիւն ԱնճեւԱլէն եւ Ներկու-
Յէն: Սյա հաաաքըրաշարթ պատմու-
թիւնը ամբողջութեամբ երկու հատորնե-
րու մէջ, կարծէ որ ամեն հայ անհատ
ուշենայ:

ԳՈՂ ՄԺՏՕ Դիւն է 2 ֆր. գոյա-
նալիք հատըթը յատկացած է հայ ու-
րերուն:

Ողբացեալ ՄիւՅ-ՇԱՀԷՆԻ մեծագիր
պատկերը. Գլին 1 ֆր. գոյանալիք հա-
տըթը յատկացած է Դահիլէի Լաւրան-
Ընթերցարանին:

Դիւնէ՝ Տ. Յ. Կ. ՃԱՆԿԻԿԻԼԵՆԻ

Վ Ա Ռ Ն Ա

Печатница Взаимность Вара.

Одговорник Н. Драгула